

Sygn. akt IV Ca 102/16

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2016r.

Sąd Okręgowy w S. IV Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym :

Przewodniczący: SSO Andrzej Jastrzębski

Sędziowie SO: Wanda Dumanowska (spr.), Elżbieta Jaroszewicz

Protokolant: sekr. sądowy Kamila Wiśniewska

po rozpoznaniu w dniu 29 kwietnia 2016 r., w S.

na rozprawie

sprawy z wniosku G. J. i B. J.

z udziałem (...) Spółki Akcyjnej w G.

o ustanowienie służebności przesyłu

na skutek apelacji wnioskodawców od postanowienia Sądu Rejonowego
w S. z dnia 30 listopada 2015 r. sygn. akt IX Ns 926/13

postanawia:

oddalić apelację.

Sygn. akt IV Ca 102/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawcy G. J. i B. J. wnieśli o ustanowienie służebności przesyłu za jednorazowym wynagrodzeniem w wysokości 10.000 zł wywodząc, że na nieruchomości znajdują się linie energetyczne stanowiące własność uczestnika, zaś strony nie zawarły umowy dotyczącej służebności przesyłu. Nadto wnioskodawcy wnieśli o rozstrzygnięcie o kosztach postępowania według norm przepisanych.

Uczestnik postępowania (...) S.A. w G. przychylił się do wniosku o ustanowienie służebności przesyłu, przyznając, że sporna pozostaje wysokość wynagrodzenia, które według wyliczeń uczestnika kształtuje się w granicach 2.500 zł. Nadto uczestnik wniósł o zasądzenie od wnioskodawców kosztów postępowania według norm przepisanych.

Postanowieniem z dnia 30 listopada 2015r. Sąd Rejonowy w S. ustanowił na rzecz (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w G. służebność przesyłu na nieruchomości położonej w miejscowości W., obejmującej działkę nr (...), dla której Sąd Rejonowy w S. prowadzi księgę wieczystą (...) polegającą na prawie do korzystania z ww. nieruchomości w zakresie niezbędnym do eksploatacji i funkcjonowania podziemnej linii kablowej elektroenergetycznej o napięciu 0,4 kV, a w szczególności do dokonywania konserwacji, remontów, modernizacji urządzeń, kabli i instalacji elektroenergetycznych wraz z prawem wejścia i wjazdu na teren odpowiednim sprzętem (pkt (...)) oraz zasądził od uczestnika solidarnie na rzecz wnioskodawców kwotę 1.502 zł tytułem jednorazowego wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Nadto ustalił, że wnioskodawcy i uczestnik postępowania ponoszą koszty związane ze swym udziałem w sprawie we własnym zakresie.

Powyższe orzeczenie zapadło na podstawie następującego stanu faktycznego:

Wnioskodawcy są współwłaścicielami nieruchomości objętej księgą wieczystą nr (...). Nieruchomość ta położona jest we W.. Składa się z działki nr (...) o powierzchni 0,0352 ha. Nieruchomość powstała z podziału większej nieruchomości. Nieruchomość jest zabudowana szeregowym domem jednorodzinnym oraz obciążona jest podziemną linią elektroenergetyczną o napięciu 0,4 kV. Linia energetyczna powstała na wniosek ówczesnego właściciela nieruchomości, dewelopera, w celu przyłączenia nowobudowanych domów do sieci energetycznej. Przedmiotowa linia energetyczna zasila również nieruchomość wnioskodawców. Strony nie zawarły umowy o ustanowienie służebności przesyłu. Jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości wnioskodawców wyniosło 1.502 zł.

Oceniając tak ustalony stan faktyczny, Sąd Rejonowy, bacząc na treść przepisów art. 305¹ kc, art. 49 § 1 kc i art. 305² § 2 kc, stwierdził, że skoro bezspornym było, iż strony nie zawarły umowy w przedmiocie ustanowienia służebności przesyłu, to wnioskodawcom przysługiwało żądanie o ustanowienie tej służebności za wynagrodzeniem, przy czym, co istotne, wnioskodawcy i uczestnik postępowania byli zgodni co do jej treści.

Zważywszy natomiast na to, że za ustanowienie służebności przesyłu wnioskodawcy przysługiwało wynagrodzenie, a uczestnicy byli w sporze co do wysokości tego wynagrodzenia, Sąd I instancji dopuścił dowodu z opinii biegłego sądowego z zakresu szacowania nieruchomości. Ustalona wysokość wynagrodzenia uwzględniała uciążliwości posadowienia linii uczestnika na nieruchomości wnioskodawców, zwłaszcza związane z niemożliwością swobodnego wykorzystania nieruchomości, przy czym należało tu również mieć na względzie to, że jest to podziemna linia, powstała w celu zelektryfikowania nowopowstałego osiedla domków jednorodzinnych, w tym nieruchomości wnioskodawców. Sąd Rejonowy uznał, że ustalona przez biegłego wysokość wynagrodzenia jest adekwatna do ustanowionej służebności przesyłu. Jednorazowe wynagrodzenie za ustanowienie służebności przesyłu na nieruchomości uczestników wyniosło 1502 zł. O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł zgodnie z art. 520 § 1 kpc.

Z rozstrzygnięciem powyższym nie zgodzili się wnioskodawcy, którzy wskazując, że zaskarżając wydane orzeczenie co do jego punktu (...) w zakresie, w jakim postanowienie nie uwzględnia wynagrodzenia dochodzonego wnioskiem oraz w zakresie, w jakim nie uwzględnia wszystkich ograniczeń prawa własności i obniżenia wartości nieruchomości w związku z istnieniem linii, podnieśli zarzuty naruszenia art. 287 kc, art. 288 kc w zw. z art. 305⁴ kc, art. 227 kpc, art. 278 § 1 kpc i art. 233 § 1 kpc poprzez niewyjaśnienie wszystkich okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy i nieprzeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłych na okoliczność przeliczenia wynagrodzenia należnego wnioskodawcom, jak i art. 305² § 2 kc poprzez zasądzenie wynagrodzenia, które nie jest odpowiednie. W efekcie apelujący domagali się zmiany zaskarżonego orzeczenia poprzez obliczenie wynagrodzenia za ustanowienie służebności uwzględniającego ograniczenie prawa własności w tym pasie, a także wykraczające ponad ten pas, a wynikające z istnienia służebności i urządzeń przesyłowych, przeprowadzenia dowodu z opinii uzupełniającej biegłego rzeczoznawcy, ewentualnie uchylenia postanowienia w zaskarżonym zakresie i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, nadto o zasądzenie kosztów procesu za postępowanie apelacyjne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu.

Zważyć w pierwszej kolejności należało, że treść art. 382 kpc daje Sądowi II – ej instancji ma nie tylko uprawnienie, ale wręcz nakłada obowiązek rozważenia na nowo całego zebranego w sprawie materiału oraz dokonania jego własnej, samodzielnej i swobodnej oceny, w tym oceny zgromadzonych dowodów (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 17.04.1998r., II CKN 704/97, OSNC 1998 nr 12, poz. 214). Tym samym uprawnienia Sądu II-ej instancji nie ograniczają się tylko do kontroli Sądu I instancji, lecz uprawniony jest on do badania ponownie całej sprawy i mając na względzie wynik postępowania przed Sądem I instancji, władny jest ocenić je samoistnie.

Zdaniem Sądu II-ej instancji, który jest również Sądem meriti, po analizie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, należało dojść do wniosku, że zaskarżone postanowienie nie jest wadliwe. W tej sytuacji brak było podstaw do uwzględnienia zarzutów apelacyjnych wnioskodawców, a w konsekwencji do wydania orzeczenia reformującego to postanowienie.

Przy rozpoznaniu zarzutów apelacji na uwadze mieć należało, że pełnomocnik wnioskodawców zaskarżył wydane przez Sąd I instancji postanowienie jedynie w zakresie dotyczącym wynagrodzenia za ustanowienie służebności. Tymczasem, mając na uwadze odnoszący się do tego zakresu zaskarżenia dorobek judykatury, który Sąd Okręgowy w całości podziela, należało uznać, że zaskarżenie takie – dotyczące tylko części zapadłego przed Sądem I-ej instancji rozstrzygnięcia - było niedopuszczalne z uwagi na integralność orzeczenia o ustanowieniu służebności przesyłu. W postanowieniu z dnia 18.04.2012r. wydanym w sprawie o sygn. akt V CSK 190/11 (Lex nr 1212828) Sąd Najwyższy stwierdził, że Postanowienie sądu polegające na ustanowieniu ograniczonego prawa rzeczowego w postaci służebności przesyłu za wynagrodzeniem jest orzeczeniem konstytutywnym, tworzącym stosunek prawny. Podstawą wydania takiego orzeczenia, stanowiącego wyjątek w zakresie kompetencji sądów orzekających w sprawach cywilnych, jest przepis ustawowy (art. 305 § 2 k.c.). Wskazany przepis przewiduje wprost wynagrodzenie jako świadczenie ekwiwalentne przedsiębiorcy na rzecz właściciela nieruchomości. Zasada odpłatnego ustanawiania służebności przesyłu oznacza, że określenie wysokości i rodzaju wynagrodzenia jest elementem koniecznym orzeczenia kształtującego, a ustanowienie służebności i obciążenie obowiązkiem zapłaty wynagrodzenia musi nastąpić jednocześnie. Konsekwentnie ze wskazanej zasady integralności postanowienia o ustanowieniu służebności przesyłu wynika niedopuszczalność zaskarżenia orzeczenia w części.

W tej sytuacji Sąd odwoławczy rozpoznał niniejszą apelację, jako skierowaną do całości postanowienia Sądu Rejonowego z dnia 30 listopada 2015r.

Sąd Okręgowy nie podzielił zgłoszonych w apelacji zarzutów naruszenia prawa materialnego i prawa procesowego. W szczególności dokonana przez Sąd a quo ocena zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego była słuszna. Zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc mógłby się okazać skuteczny tylko w wypadku wykazania, że zastosowane przez Sąd I-ej instancji kryteria oceny wiarygodności były oczywiście błędne. W apelacji wnioskodawców brak jest jednak podstaw do przypisania takiego uchybienia Sądowi Rejonowemu. Poddał on ocenie wszystkie przeprowadzone dowody, ich wiarygodność i moc dowodową ocenił bez naruszenia obowiązujących w tym zakresie zasad logicznego rozumowania i doświadczenia życiowego. Daje to podstawy do uznania zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc za bezzasadny.

Zarzucając błędną ocenę dowodów i tym samym ustalenie nieprawidłowo wysokości wynagrodzenia należnego wnioskodawcom w tytułu ustanowienia służebności przesyłu obciążającej ich nieruchomości, pełnomocnik wnioskodawców skupiał się przede wszystkim na opinii biegłej sądowej E. H. (1) i kwestionował jej wnioski. Tymczasem na uwadze mieć należało, że istota dowodu z opinii biegłego polega na tym, że ma ona na celu ułatwienie sądowi dokonanie należytej oceny zebranego w sprawie materiału wtedy, gdy potrzebne są do tego wiadomości specjalne. Sąd nie jest związany opinią biegłego i ocenia ją na podstawie art. 233 kpc. Swoistość tej oceny polega jednak na tym, że nie chodzi tu o kwestię wiarygodności, jak przy dowodzie z zeznań świadków i stron, lecz o pozytywne lub negatywne uznanie wartości rozumowania zawartego w opinii i uzasadnienie, dlaczego pogląd biegłego trafił lub nie do przekonania sądu. Z jednej strony, konieczna jest zatem kontrola z punktu widzenia zasad logicznego rozumowania i źródeł poznania, z drugiej – istotną rolę odgrywa stopień zaufania do wiedzy reprezentowanej przez biegłego. Sąd może więc oceniać opinię biegłego pod względem fachowości, rzetelności czy logiczności. I takiej też oceny sporządzonej przez biegłą opinię dokonał Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie poprzez zaakceptowanie jej wartości dowodowej. Sąd Okręgowy nie znalazł natomiast podstaw do przyjęcia zastrzeżeń strony apelującej co do takiego przyjętego przez Sąd I-ej instancji stanowiska.

Ponadto zauważyć należało, że w toku postępowania, po uzupełniającej opinii biegłej, apelujący nie wniósł o dopuszczenie uzupełniającej opinii do opinii już wydanej przez tą biegłą, czy też dowodu z opinii innego biegłego. Z tej przyczyny zawarty w apelacji wniosek o przeprowadzenie dowodu z uzupełniającej opinii biegłego rzeczoznawcy na okoliczność przeliczenia wynagrodzenia należnego wnioskodawcom z tytułu ustanowienia służebności przesyłu przy

uwzględnieniu wartości nieruchomości jako całości, tj. wraz z budynkiem, zamiast wartości samego gruntu, należało uznać za spóźniony.

Analizując zaś opinię biegłego, również w kontekście stanu faktycznego sprawy należało uznać, że ustalenia dokonane przez biegłą w zakresie wysokości należnego wnioskodawcom wynagrodzenia z tytułu ustanowienia na ich nieruchomości służebności przesyłu są prawidłowe. Należało przede wszystkim wziąć pod uwagę fakt, że linia energetyczna, która przebiega przez nieruchomość wnioskodawców zasila także i ich dom (vide: zeznania świadka P. G. – k. 120-121). Jest to linia niskiego napięcia 0,4 kV i została zlokalizowana w tym miejscu przez uczestnika na wniosek dewelopera, od którego wnioskodawcy następnie zakupili przedmiotową nieruchomość. Ponadto, w chwili zakupu, tj. w (...)w akcie notarialnym zawarto zgodę na wybudowanie infrastruktury technicznej (vide: ustna uzupełniająca opinia biegłej E. H. – k. 187). Okoliczność ta ma niewątpliwy wpływ na wysokości wynagrodzenia, bowiem istniejąca infrastruktura ma wpływ na cenę nieruchomości, przy czym strony winny były uwzględnić również ograniczenia z tym związane. Nadto zasadnie, zdaniem Sądu Okręgowego, biegła wzięła pod uwagę przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu, tylko wartość nieruchomości gruntowej niezabudowanej. Biegła uzasadniła to swoim doświadczeniem nabytym w innych, podobnych sprawach, w których wydawała opinię oraz faktem, że wartość budynku może być bardzo różna, uzależniona od użytych materiałów do ich wybudowania i sposobu wykończenia. Nie może to, zdaniem biegłej, które Sąd Okręgowy podziela, mieć decydującego wpływu na wysokość wynagrodzenia za ustanowienie służebności przesyłu. Nie można też w tym miejscu nie podzielić poglądu wyrażonego przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 3 lutego 2010 r., II CSK 444/2009 (LexPolonica nr 2440313), który dotyczy sytuacji, gdy urządzenia przesyłowe, podobnie jak w niniejszej sprawie, były usytuowane pod ziemią. W uzasadnieniu tego wyroku SN stwierdził, że „Wynagrodzenie powinno być nie tylko proporcjonalne do stopnia ingerencji posiadacza w treść cudzego prawa własności ale powinno także uwzględniać wartość wykorzystywanej nieruchomości, czasową perspektywę posiadania służebności. Nie można wykluczyć, że wynagrodzenia ustalone według tych kryteriów mierzone w skali roku w odległej perspektywie czasowej będzie znikome”. Dalej SN wskazał, iż „Posiadanie służebności gruntowej, obecnie zdefiniowanej w art. 305¹ k.c. jako służebność przesyłu, przybiera taką postać, że nie pozbawia w zupełności faktycznego władztwa właściciela nad nieruchomością obciążoną. Dlatego muszą zawodzić kryteria ustalania wysokości wynagrodzenia za korzystanie z nieruchomości oparte wyłącznie na układzie odpowiednich cen rynkowych właściwych dla najmu lub dzierżawy gruntu, które są adekwatne w sytuacjach, kiedy wynajmujący lub wydzierżawiający zostają zupełnie pozbawieni fizycznego władztwa nad rzeczą”.

Mając powyższe na uwadze należało apelację, jako bezzasadną, oddalić, o czym Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 385 kpc w zw. z art. 13 § 2 kpc.